

PLAN FÖR NYTTJANDE OCH VÅRD 2000-2005

PLANERINGSDEL INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1. ALLMÄNNA MÅL FÖR UTNYTTJANDET OCH VÅRDEN AV FISKBESTÅNDET**
- 2. ORDNANDET AV FISKET**
 - 2.1 FISKETILLSTÅND**
 - 2.2 ÖVERVAKNING**
- 3. FISKE OCH FISKEVÅRD**
 - 3.1 FÅNGSBOKFÖRING**
 - 3.2 FISKUTPLANTERINGAR**
 - 3.3 FÖRSLAG TILL VÅRD AV LEKPLATSER**
 - 3.4 FÖRBÄTTRANDE AV VATTENKVALITETEN**
 - 3.5 SÄKRANDE AV FISKENS VANDRING**
 - 3.6 FREDNINGSOMRÅDEN**
 - 3.7 BEGRÄNSNINGAR**
 - 3.8 NATURNÄRINGSDAMMAR**
- 4. MATFISKUPPFÖDNING**
- 5. FINANSIERING**
- 6. ÖVERSYN AV PLANEN**

1. ALLMÄNNA MÅL FÖR UTNYTTJANDET OCH VÅRDEN AV FISKBESTÅNDEN

Målet för fiskeområdets arbete är ett ändamålsenligt och uthålligt fiske. De olika typerna av fiske skall gynnas enligt metoder som Lagen om fiske medger. Fiskområdets avsikt är att arbeta för en fiskevård som möjliggör uppnåendet av dessa mål. Härvid kommer stor uppmärksamhet att fästas vid vården av fiskens yngelproduktionsområden och restaureringen av fiskens livsmiljöer. Detta innebär att fiskeområdet även satsar på att initiera undersökningar och på aktivt vattenvårdsarbete.

Fiskeområdets fungerar som en koordinerande kraft för sina medlemmar och bistår dessa i ärenden som rör fiskevården.

2. ORDNANDET AV FISKET

2.1 FISKETILLSTÅND

Fiskområdet rekommenderar att fiskeorganisationerna tar ibruk villkor för inlösande av fiskekort som stadgar att fiskaren inlämnar en årsberättelse om fångst, samt använda redskap årligen.

2.2. INFORMATION OCH ÖVERVAKNING

Fiskeområdet ger ut en förnyad broschyr där nya bestämmelser uppmärksammas. Fiskeområdet ansöker om medel för att t.ex. informationstavlor för fredade områden iordningställs. Vid behov skolar fiskeområdet egna övervakare.

3. FISKE OCH FISKEVÅRD

3.1. FÅNGSTBOKFÖRING

Bokföring av fångsten inom området är viktig av tre orsaker

1. För att kunna påvisa fiskets betydelse och eventuella fiskevårdsbehov.
2. För att kunna följa upp utförda fiskevårdsåtgärder.
3. För att kunna påvisa eventuella effekter av ingrepp i miljön.

I fråga om fisket sköts insamlingen av fångsdata så att de berörda fiskarorganisationerna årligen rapporterar sina fångster till fiskeområdet. Det är synnerligen viktigt att detta görs då fångstatistiken även kan tjäna som underlag i ersättningsfrågor i samband med vattenrättsliga processer. Vidare utgör en tillförlitlig fångstatistik basen för planering av nya fiskevårdsåtgärder och för utvärdering av de åtgärder som vidtagits.

Uppgifterna kan även vid behov kompletteras med uppgifter om den inköpta fiskmängder från fiskuppköparna. Österbottens fiskarförbund har dessvärre varit tvunget att upphöra med sin sammanställning av fångststatistik i slutet av 1990-talet. Detta berodde på att tillförlitliga uppgifter inte erhöles i tillräcklig mån. I dagens läge finns det flere viktiga områden från vilka ingen fångststatistik erhålls. Fiskeområdet strävar efter att åtgärda detta.

3.2. FISKUTPLANTERINGAR

Då det gäller fiskutplanteringar strävar fiskeområdet till följande:

1. Valet av fiskart och utsättningsstorlek samt metodik skall medföra ett optimalt resultat bygga på vetenskapligt verifierade undersökningar. Fiskeområdet strävar likväl till att medverka i att undersökningsmaterialet kompletteras så att man i framtiden bättre kan utvärdera verksamheten.
2. I fall det är möjligt bör lokala bestånd användas för utplanteringsverksamheten.
3. Innan en utplantering görs bör det finnas tillräckligt med uppgifter om vattenkvaliteten och livsmiljöerna för att möjliggöra en utvärdering av möjligheterna att utplanteringen skall kunna bli framgångsrik.

Detta gäller för såväl åläggandeutsättningar som för utplanteringar som görs för privata och kommunala medel.

Överfört på artnivå innebär detta att:

Havsöring

För utplantering används 25 cm långa tvååriga yngel. De bästa återfångsterna har erhållits med yngel som planteras ut på våren. Återfångsprocenten kan då vara 300 kg/1000 kg utsatta yngel.

Utsättningsplatserna bör ha vägförbindelse och utplanteringarna kan göras på olika ställen för att minimera inverkan av preatorer.

Sk delayed release utsättningar har gett goda återfångster på Åland. Denna metod har testats av Björköby Fiskelag samt i Maxmo. Enligt Leif Kaarto gav det 3 år långa försöket i Björköby ett något bättre resultat än tidigare utplanteringar. Ynglen hölls i nätkassar i maj-augusti och matades via en foderautomat. De märktes och på basen av återfynden flyttade de norrut mot Maxmonejden.

Havsöringsfångsten var något högre i Björkö efter dessa utplanteringar.

Villkoren för att delayed release utsättningar skall kunna göras är till gång på elström för foderautomat, övervakning för att hindra fritidsfiske i kassarna samt närhet till öppna havsområden. Kassarna bör även vara täckta med nät för att hindra att måsarna tar av ynglen.

Lämpliga områden där detta kunde testas på t.ex. åläggande utsättningar är Inre Bergskär, Gertruds, Fäbodaområdet eller Mässkär.

Bäcköring

I fall man inte vill ha ett havsvandrande öringsbestånd i ett rinnande vattendrag kan det löna sig att satsa på bäcköring. Från Laukaa centralfiskodlingsanstalt kan man få bäcköringar som är anpassade till varma humusfärgade vattendrag.

Vandringssik och skärgårdssik

För utplantering används försträckta yngel av vandringssik. För närvarande är de flesta av Ijoälvs stam. Strävan är dock att man istället skall använda lokala s.k. skärgårdssikar som är mer stationära och därmed ger en lokalt sett bättre fångst.

En utvärdering av vilken betydelse de utplanterade vandringssikarna har för den totala sikfångsten pågår. Detta projekt leds av Richard Hudd på VFFI. Genom att en bestämd mängd av de utplanterade ynglen sprutmålats kan de särskiljas från de sikar som härrör från naturlig förökning.

Fiskeområdet har tagit initiativet till en motsvarande undersökning besträffande försträckta yngel av skärgårdssik. Hösten 1999 färgmärktes 15.000 st vid Inre Bergskär. Fångstens storlek och fördelning kommer att utvärderas så snart sikarna är i fångstbar storlek. Denna undersökning görs med åläggandemedel.

Lake

Beståndet kan förstärkas genom ett sätt som R.Hudd rekommenderat. Detta kan innebära att:

1. Vuxen fisk inplanteras
2. Nysskläckta eller försträckta yngel inplanteras
3. Kläckningsmogen rom placeras i naturnäringsdamm

Inplantering av vuxen fisk kan ge goda resultat i fall det i vattendraget finns ett vandringshinder ovanför vilket det finns stora områden med god vattenkvalitet och lämpliga lekunderlag.

Utplantering av nysskläckta yngel har testats i Sundom och i Björkö. 4-5 miljoner nysskläckta yngel planterades ut vid lämpliga yngelmiljöer under 2-3 år i mitten av 1990-talet. Under en period på 4-5 år förekom dessa yngel i fångsten, som kunde uppgå 0,2- 1 ton per år. Inplanteringen ledde inte till ett självreproducerande bestånd. Detta ansåg L.Kaarto att berodde på att utflöde och sedimentation av humus från bäckar och diken kväver lakens rom.

Gös

Gösen föredrar brunt syrerikt inte allför surt vatten. Sådana finns inom fiskeområdet. Vanligen rekommenderas att försträckta yngel används för inplanteringen och yngel från Keskiuomen kalatalouskeskus har givit goda resultat i Närpes. De lovande försök som gjorts i Larsmosjön borde fortsätta.

Storvuxna abborrar

I fall det kan klarläggas att de storvuxna abborrar som finns i t.ex. Larsmosjön och i Huvudsjön växer bra pga genetiska egenskaper vore det motiverat att försöka förstärka dessa bestånd.

Ett sätt att förstärka beståndet är att hålla lekmogna abborrar i nätkassar av gardinstyg där de kan leka på en risbädd. De vuxna fiskarna kan sedan fiskas bort och ynglen kan då de vuxit till sig transporteras ut till havet eller till en lämplig sjö.

En annan möjlighet är att föra lekfisken till en icke sur sjö dit lekfisken inte kan stiga men som har en utloppsbäck som ynglen kan vandra ut längs. Lekförutsättningarna kan förbättras genom utplanteringar av vasar.

3.3. FÖRSLAG TILL VÅRD AV LEKPLATSER

3.3.1 ALLMÄNNA PRINCIPER

De åtgärder som i första hand är att rekommendera är förebyggande vård. Dränering och dikningar kan orsaka försurning, erosion, igenslamning av forsar och igenväxning av leksjöar. Återställande av dylika ingrepp i miljön blir dyrt och arbetsdrygt. I fall man försöker återställa markförsurade sjöar med kalkning kan man räkna med en skadepåverkan på åtminstone 20-30 år.

I detta nu stöds den förebyggande vården i flere fall av förändringar i Vattenlagen och av existerande skyddsprogram.

Enligt Vattenlagen § 15a är det förbjudet att vidta åtgärder som påverkar naturtillståndet hos flador och glosjöar som är mindre än 10 ha och detsamma gäller sk "bäddar" dvs bäckfårer som inte nödvändigtvis har vattenföring året om. Detta borde innebära att de inte längre får förstöras med hjälp av skogsdikning eller sänkning. Vidare ingår flere av de små vattendragen och en del som är större än 10 ha i strandskyddsprogrammet och i förslaget till Natura 2000.

Samtidigt borde detta innebära att man vid restaureringar beaktar områdets naturvärden och noggrant utreder olika alternativ och sedan anhåller om behövliga tillstånd för åtgärden. Vidare kan det finnas möjligheter att via ett LIFE-projekt få medel för att restaurera småvattendrag inom Natura-områden i fall man kan åstadkomma ett tillräckligt omfattande och välmotiverat projekt.

Esse ås mellersta lopp ingår i Natura 2000 och forsskyddslagen innefattar Esse ås mellersta lopp och det nedre loppet av Perho å. En positiv följd av forsskyddet är att vattenöverdomstolen inte tillät att dygnsreglering inleddes vid Kattilakoski kraftverk.

De flesta rinnande vattendrag och särskilt bäckarna har dock inget lagligt skydd såvida de inte rätt långt är i naturtillstånd. De åtgärder som kan vidtas är att kontrollera om skogs- och jordbrukets allmänna vattenskyddsåtgärder tillämpas i praktiken. I fall så inte är fallet kan saken tas upp till diskussion med ansvariga myndigheter och i massmedia.

3.3.2. PERHO Å

Fiskeområdet har på styrelsemötet den 15.12 1997 godkänt den restaureringsplan som uppgjorts dåvarande Karleby vatten- och miljödistrikt (Aronen & Ruhanen 1995). Enligt denna skall 17 områden i själva huvudfåran återställas i naturenligen tillstånd. I detta ingår återställande av såväl lekplater i forsar genom att stensätta fårer som nu är som släta rännr. I selavsnitt höjs vattennivån så att vegetationrika grunda strandzoner hålls täckta med vatten. Avsikten är också att förbättra livsmiljöer för nejonögats larver. Deras viktigaste livsmiljö har varit grunda sedimentbottnar. Som en följd av dygnsregleringen har sedimenten sköljts bort och då det inte funnit livsmiljöer för larverna har beståndet minskat kraftigt. Restaureringen gör genom att gräva små sedimentfällor vid stränderna.

Vidare skall 2 bäckavsnitt restaureras. I första hand skall sidofåran Värabäcken-Kålabäcken restaureras men i framtiden skall möjligen även Hakokurubäcken återställas. Såkabäcken som mynnar i Kålabäcken har dålig vattenkvalitet och fiskeområdet avser att verka för att effekterna av den markbundna försurningen på Perho ås nedre lopp skall kunna minimeras.

I planen ingår även förstärkning av fiskbestånd genom inplantering samt inplantering av flodkräfta.

Västra Finlands vattendomstol har beviljat tillstånd för denna restaurering (Dnr 727/1998/1). Förverkligandet av denna plan har redan inletts och enligt meddelande från Västra Finlands miljöcentral borde arbetet vara klart år 2003.

3.3.3. HAVSOMRÅDET

Fiskeområdet uppgör en förteckning över vilka småvattendrag som man i första hand tänker försöka restaurera. I småvattendragsutredningen (Wistbacka & Snickars 2000) finner man närmare uppgifter om nuläget och restaureringsbehovet för vattendragen

De vattendrag som i första hand borde restaureras är följande:

1. Hermansund- Mellansund och Storträsket i Larsmo. Storträsket är skyddsområde i regionalplan (SU-1)

2. Fingersöflagan i Öja (Ingår i strandskyddsprogrammet och i Natura 2000.)
3. Kvänusträsk i Larsmo
4. Myllyperä i Jakobstad
5. Fjälholmflagan i Eugmo, Larsmo

En utvärdering om kalkning kan ge en varaktig effekt på vattenkvaliteten borde göras för följande vattendrag:

1. Bergöflagan i Öja
2. Mörholmsflagan- Bastuflagan i Öja
6. Edsflagan i Öja
7. Molnviken i Larsmo (Skyddsområde i regionalplanen)
8. Degelträsket i Larsmo
9. Möllersfjärden i Rödsö
10. Laxåbacksfjärden i Rödsö
11. Mjosundsträsket i Öja

I fråga om dessa vattendrag tas kontakter med vederbörande myndigheter i god tid före restaureringen inleds och en miljökonsekvensbeskrivning och en plan för uppföljning av åtgärden skall ingå i restaureringsplanen.

Vidare avser fiskeområdet att följa med tillståndet i småvattendragen (försurning, övergödning etc) och med de medel som står till buds vidtaga förebyggande åtgärder, om någon fisklekplats hotas. Denna verksamhet utförs i samarbete med de kommunala miljövårdsbyråerna och med Västra Finlands miljöcentral.

3.3.4. LARSMO-ÖJASJÖNS VATTENDRAGSOMRÅDE

3.3.4.1. LARSMO-ÖJASJÖN

Även om dessa vattendrag i praktiken utgör ett stort sammanhängande labyrintlikt vattendrag har de planeringsmässigt delats i två delar. De har också en skild historik och deras specifika särdrag kan delvis motivera en uppsjälkning. Fiskeribiologiskt sett utgör området likväl ett stort och potentiellt sett mycket produktivt område. Därför är det skäl att målsättningarna i planerna koordineras sinsemellan.

3.3.4.1.1. LARSMOSJÖN

Under perioden 2000-2005 skall fiskeområdet göra en särskild vård- och nyttjandeplan för Larsmosjön. Den skall sammanjämkas med målsättningarna i den plan som fiskeområdet redan godkänt för Öjasjöns del. Om skyldighet att uppgöra en dylik plan stadgas i Vattendomstolens beslut angående ersättning av fiskeriskador (Dnr 96/1998/1)

Planen skall ha följande huvudmålsättningar:

1. Förbättrande av fiskens vandringsmöjligheter vid Hästgrundet. Kontroll av fiskvandringen med provfiske görs vid Hästgrundet och vid Gertruds.
2. Kartläggning av de viktigaste lekplatserna och yngelproduktionsområdena för de olika arterna och en kartering av vad som eventuellt hotar deras funktion. En kartering av utvandrande fiskyngel bör också göras. Av intresse är speciellt yngelinsuget i vattenintaget till UPM.

3. Utvärdering av förekomsten av sik- och siklöja under tiden före invallningen genom intervjuundersökningar.
4. En utvärdering av möjligheterna att återställa bestånden av sik- och siklöja.
5. Kartläggning av de sura alunjordarna i tillrinningsområdet (både i skogs- och åkermark) för att kunna motverka deras försurande inverkan. I denna bör ingå pumpstationerna och de muddringar som gjorts vid Esse- och Purmo åars mynnningar.
6. Kartläggning av vad som gjorts för att motverka den diffusa närsaltsbelastningen från jord- och skogsbruk samt försök att ytterligare förbättra situationen.
7. En utvärdering av vilka arter och raser det är värt att försöka förstärka eller införa i området bör göras.
8. En sak som aktualiserats i stora delar av området men speciellt i Larsmosjön är olika projekt som syftar till att "förbättra vattencirkulationen". I fråga om dessa projekt är det mycket viktigt att man gör en helhetsutredning över deras effekter på fisket och att restaureringen bygger på en noggrann dokumentering av läget innan - så att man kan utvärdera om det har någon positiv inverkan. Vidare bör en plan uppgöras och godkännas innan projektet utförs. Detta är också ett villkor för att fiskeområdet skall kunna diskutera en finansiering av denna typ av projekt.

3.3.4.1.2. ÖJASJÖN

Fiskeområdet har på sin årsstämma 1997 godkänt en Nyttjande- och vårdplan för Öjasjön (Wistbacka 1996). Planen betonade behovet av tilläggsundersökningar gällande vattenkvaliteten, fiskvandringen, yngelproduktionen och sjöns ekologiska särdrag.

Den utgår ifrån att huvudmålsättningen borde vara att återskapa Bysundet som ett mynningsområde samt att fiskuppvandringen borde förbättras. Detta skulle ske med hjälp av en likadan, som finns vid Gertruds (dvs som den år 1999 förbättrade modellen). Viktigt vore också att sjön skulle delas i olika vattensystem dvs Bysundet och Ängöfjärden-Bredviken.

Inplantering av fisk eller fiskyngel (sik, öring, lake) konstaterades vara oändamålsenlig pga den tidvis dåliga vattenkvaliteten och då fisken inte hade möjlighet att undvika denna genom att vandra mellan Öjasjön och havsområdet i norr. De dåliga vandringsmöjligheterna hindrar även uppkomsten av stora fiskbestånd, som skulle nyttja Öjasjön som reproduktionsområde.

3.3.4.2. ESSE Å

För Esse å har dåvarande Karleby vatten- och miljödistrikt gjort en plan för fiskeriekonomisk restaurering och upphävande av flottningsstadgan (FN:r 349 Kovy 1:1).

I denna plan konstateras att fiskens vandring i ån avbrutits redan på 1930-talet då ett kraftverk byggdes i dammen vid Herrfors. Vattenkvaliteten i avsnittet nedanför denna damm är dålig pga den försurande inverkan av de dränerade alunjordarna invid Bäckbybäcken och i området nedanför i t.ex. Dalabäck, Kållby, Lassfolk och Fors. I planen finns ett förslag till en kalkningsstation i Bäckbybäcken. Pga vandringshindren ingick en plan för fiskleder förbi Herrfors och Långfors. Vidare ingick förslag till åtgärder för att minska den diffusa närsaltsbelastningen från jord- och skogsbruk.

I stora delar av fåran har gjorts omfattande rensningsarbeten i samband med flottningen och kraftverksbyggena och rätt avsevärda avsnitt (12 km) är i praktiken raka kanaler eller torrlagda naturfåror. Därför ingick i planen också återställande av 10 forsavsnitt inom fiskeområdets verksamhetsområde.

Vidare skulle även selavsnitt återställas bl.a. med tanke på kräftproduktionen. För att förstärka, eller egentligen återinföra, beståndet av nejonögon föreslogs att vuxna individer flyttas över till området mellan Långfors och Pölsfors samt till området mellan Finnholm och Björkfors.

Västra Finlands miljöcentral har sett över denna plan och delat den i två delar. En plan för fiskeriekonomisk restaurering (Dnr 0897V0037-335) är avsedd att utföras sedan flottningsstadgan upphävs. Västra Finlands miljöcentral har därför även gjort en plan för upphävandet av flottningsstadgan för Esse å (DNR 0896V003-334). I de fall arbeten berör samma delområden är avsikten att de skall koordineras sinsemellan.

I planen för **upphävande av flottningstadgan** för Esse å ingår återställande av 9 forsavsnitt inom fiskeområdets verksamhetsområde. Dessa är: Byfors (Punsarfors), Gersfors, Maansfors, Kungsfors, Pölsfors, Smedasfors, Lillhasa-Storhasa-Hyndhålet, Jöuskosk, Hjulfors. I det första skedet återställs de skador som flottningsrensningarna åstadkommit och därefter görs de åtgärder som nämns i den fiskeriekonomiska restaureringsplanen. I planen nämns åtgärder för att bevara berörda bestånd av den utrotningshotade flodpärlmusslan, ersättning av skador som arbeten på strandområden orsakar etc.

I planen för en **fiskeriekonomisk restaurering** ingår restaurering av: Byfors (Punsarfors), Gersfors, Maansfors, Kungsfors, Pölsfors, Oxhålsfors, Smedasfors, Lillhasa-Storhasa-Hyndhålet, Jöuskosk, Hjulfors. Vidare är avsikten att vatten skall ledas via den torrlagda fåran vid Björkfors och att fåran skall stensättas. Fiskerienheten vid Vasa Landsbygdsnäringsdistrikt (nuv. TE-centralen) har gjort en plan för åtgärder mot fiskfaunan.

TE-Centralen har år 1997 åtagit sig att göra en plan för att förstärka fiskbestånden i samband med restaureringsåtgärderna. Denna har ännu inte färdigställts och fiskeområdet kan därför inte ta ställning till planen.

Planerna behöver tillstånd av vattendomstol men fiskeområdet anser att man innan detta görs borde komma överens om en helhetsmålsättning för restaurerandet av ån.

Fiskeområdet gör likväl en helhetsmålsättning gällande ån och i denna ingår följande:

1. Förbättring av fiskens vandringsmöjligheter skall ordnas vid Herrfors och Långfors.
2. Ovannämnda planer för upphävande av flottningsstadgan och för den fiskeriekonomiska restaureringen skall genomföras. Fiskeområdet anser att även Åminnefors borde omfattas av upphävande av flottningsstadgan med motiveringen att ett av de största enskilda muddringsprojekten gjordes just i Åminnefors (pkt 4.2. i planen för upphävande av flottningsstadgan)
3. Den fiskeriekonomiska planeringen kompletteras senare med en plan för åtgärder för att förstärka fiskbestånden samt beståndet av nejonöga och flodkräfta. Fiskeområdet tar skilt ställning till denna plan.

4. En plan för förbättrande av fiskeriekonomin i åns nedre lopp borde göras. I denna borde ingå restaurering av förstörda forsar och motverkan av försurningen. Det som särskilt borde utvärderas är vilken effekt det sura vattnet från Purmo å har på åarnas gemensamma mynningsområde. Vidare bör man även utvärdera i fall öppnandet av den s.k. Strömmen vid Östensö medför att ännu surare vatten från Kovjoki och pumpstationen vid dess myning påverkar fisk och fiskyngel i Esse ås mynningsområde.
5. Restaureringen av Huvudsjöbäcken slutförs enligt den plan som dåvarande karleby vatten och miljödistrikt uppgjorde. För sjöarna Huvudsjön, Vitsjön och Hörningen görs skilda nyttjande och vårdplaner under perioden 2000 – 2005.
6. Fiskeområdet anser även att åtgärder bör vidtagas för att förbättra vattenkvaliteten i ån. I dessa åtgärder skall ingå :
 - en kartering av alla alunjordar i tillrinningsområdet såväl i åkermarker som i skogsmarker
 - en utvärdering av de sura alunjordarnas inverkan på vattenkvaliteten och möjligheterna att motverka den
 - etablerandet av en kalkstation i Bäckbybäcken för att kunna motverka de mest sura flödena.
 - en plan för motverkande av den diffusa belastningen av närsalter från jord-och skogsbruk

Härvid bör en inventering av befintliga skyddsåsar på basen av jordbrukets miljöstöd göras och man borde även aktivt arbeta för att skyddszoner anläggas.

För att ordna nödvändiga resurser för denna helhetslösning avser fiskeområdet utreda huruvida de olika delprojekten kunde sammanställas till ett LIFE-projekt. I detta avseende skall fiskeområdets styrelse kontakta Västra Finlands miljöcentral.

3.3.4.3. KRONOBY Å

För Kronoby å görs för närvarande en helhetsplanering. Den fiskeriekonomiska delen av detta arbete sammanställs av Mikko Koivurinta vid Västra Finlands miljöcentral.

Målsättningen med restaureringen är att möjliggöra uppkomsten av starka självförökande bestånd av fisk och flodkräfta genom att:

1. Avlägsna vandringshinder

De viktigaste vandringshindren är enligt utredningen fiskleden vid Kräkilä som är öppen under för kort tid och som dessutom enligt en utredning gjord av Norra Svenska fiskeområdet inte fungerar ens för de vårlekande arterna (NSF 1997). Enligt samma utredning har inte heller Gertruds fiskled fungerat år 1991-1999 då nivåskillnaden mellan sjön och havet överstigit 30 cm.

I ån finns vandringshinder i form av kvarndammar vid Biskops och Åminne i Kronoby samt Sandkulla kvarn och dammar vid Grundfors och Hanikoski i Terjärv. Utöver dessa finns mindre konstruktioner som kan hindra fiskvandring vid lågvattenföring.

2. Restaurera lekplatser

I första hand avses att undersöka möjligheterna att restaurera forsarna i huvudfåran. I de avnitt som går genom skogsområden finns de forsar som för närvarande är närmast naturtillstånd.

Minska på variationerna i åns vattenflöde

Detta görs genom att ändra regleringen av sjögrupperna längs åns huvudfåra.

Vidare vill man förbättra möjligheterna till fritidsfiske genom att:

1. Förstärka befintliga fiskebestånd och införa nya fiskbestånd

Avsikten är att åstadkomma ett bestånd av havsöring samt även stationär bäcköring och harr i ån. Detta skulle göras efter restaureringsåtgärderna.

Vidare är avsikten att försträcka ensamriga yngel av vandringsvik skall planteras i ån eller i mynningsområdet. En eventuell utplantering av planktonvik bör avvägas mot möjligheterna att åstadkomma ett starkt bestånd av gös i vattendraget. Gös och planktonvik är svåra att kombinera i ett vattendrag då gös innebär att ett fiske med små maskor bör stävjas medan planktonviken uttryckligen bör fångas med småmaskiga nät.

Avsikten är även att förstärka och återinföra flodkraften till så stor del av ån som möjligt. Vidare föreslås ett system för att minska risken för kraftpest i vattendraget.

2. Införa ett fungerande fiskekortssystem

3. Åstadkomma en fungerande turistservice

En mycket viktig målsättning är att följa med och utvärdera effekterna av den fiskeriekonomiska restaureringen. Detta görs genom att ordna:

1. Uppföljning av fiskfångsterna och fiskbestånden

2. Uppföljning av fiskledernas funktion

En viktig problematik är även de dränerade sura alunjordarna vid ån nedre lopp. De kan innebära ett vandringshinder i och med att uppvandrande fisk kan dö. Likaså kan utvandrande nysskläckta yngel dö på våren i fall pH-värdet är lågt och de giftiga aluminiumjonerna löser sig i vattnet.

Fiskeområdet deltar aktivt i uppgörandet av planen och tar vid behov ställning till planens innehåll.

3.3.4.4. PURMO Å

I fråga om Purmo å är inga statligt understödda restaureringsåtgärder aktuella. Förutsättningarna att utföra sådana torde försämrats då de omfattande rensnings- och dräneringsåtgärderna som planeras i åns övre lopp i Korteshjärvi kommun genomförts.

Det som borde göras är en helhetsinventering av Purmo ås vattendrag där fisktillgångarna, vattennaturen och vattenkvaliteten studeras för att se om det finns förutsättningar för att utföra en noggrannare helhetsplanering eller om det lönar sig att satsa på att inleda små delprojekt gällande en sjö eller en bäckfåra.

3.3.4.5. KOVJOKI Å

I fråga om Kovjoki å är inga statligt understödda restaureringsåtgärder aktuella. Förutsättningarna att utföra sådana torde inte vara de bästa pga omfattande rensnings- och dräneringsåtgärderna som planeras i åns tillrinningsområde.

3.4. FÖRBÄTTRANDE AV VATTENKVALITETEN

Förbättrande av vattenkvaliteten kan utgå ifrån fiskeområdets egna provtagningar enligt pkt 3.3. men vattenskyddet kan också vara förebyggande genom att fiskeområdet tar ställning till föreslagna utsläppsgränser i aktuella vattenrättsliga ärenden. På basen av sina provtagningar, eller som en följd av rapporter om tillståndet i vattendrag på fiskeområdets område, kan fiskeområdet ta initiativ till olika vattenskyddskampanjer och projekt. Till stor del ingår dessa målsättningar i målsättningarna för de enskilda vattendragen i pkt 3.3.

Fiskeområdet samarbetar med kommunernas miljövårdsbyråer, Västra Finlands miljöcentral och Österbottens vattenskyddsförening i vattenskyddsfrågor.

3.5. SÄKRANDE AV FISKENS VANDRINGAR

Säkrandet av fiskens vandringar till potentiella lekområden ingår i målsättningarna för alla de restaureringsplaner, som ingår i pkt 3.3.

Övervakning av att kungsådran hålls öppen i de större vattendrag där fisken vandrar görs regelbundet.

3.6. FREDNINGSOMRÅDEN

3.6.1. FREDNINGAR UNDER LEKTIDEN

Fiskeområdet strävar till att området utanför de bäckar som fisken vandrar upp längs skall vara fredat från fiske med stående bragder under lektiden. Detsamma gäller de småvattendrag där fisken leker. Det är dock skäl att vidta ett visst provfiske eller annan övervakning för att följa med utvecklingen i bestånden vid de olika lekplatserna. En kollaps i bestånden som en följd av förurning av lekplatsen kan förbli oupptäckt länge i fall ingen övervakning sker.

3.6.2. TOTALFREDNING ÅRET OM

För att kontrollera att vissa fiskstammar inte blir överstora, eller att åldersfördelningen i populationerna inte snedvrids, i de vattendrag som är fredade från allt fiske året om, bör provfiske ske. I fall ogynnsamma förhållanden konstateras kan åtgärder vidtagas för motverka dem.

3.7. NATURNÄRINGS DAMMAR

Fiskeområdet anser att naturnäringsdammar inte kan anläggas där den naturliga fiskbestånd förekommer eller leker. Inte heller borde naturnäringsdammar anläggas så att naturvärden i naturliga vattendrag riskeras. T.ex. sandfladan i Replot har kraftigt vuxit igen bl.a. pga regleringen och slammet från de nya diken man drog dit för att få mera vatten till sjön. De ingrepp som måste göras i sjäns utlopp är heller inget att eftersträva.

De alternativ som fiskeområdet avser undersöka är torrlagda småsjöar, gamla sandtag, översvämningsområden eller motsvarande.

4. MATFISKUPPFÖDNING

Fiskeområdet rekommenderar att vattenägare gynnar den lokala befolkningen i fall det blir aktuellt med arrendering av vattenområden för matfiskodling. Fiskeområdet anser att matfiskodlingens omfattning bör bestämmas av huruvida de omgivande havsområdena tål denna belastning. I övriga delar av området anser fiskeområdet att matfiskodling inte bör bedrivas pga riskerna för den omgivande vattenmiljön.

5. FINANSIERING

Fiskeområdet kommer i första hand att finansiera genomförandet av denna plan med medel enligt §§ 91 och 83 i lagen om fiske samt med projektspecifika medel från bl.a. stat och kommun.

Finansiering kan även prövas via EU-life fonder, medel för vård av naturskyddsområden, skärgårdens miljövårdsbidrag, etc.

6. ÖVERSYN AV PLANEN

Planen förnyas efter 5 år och den prövas vid varje årsmöte.